

Virus je reakcí Země na naše chování

„Nevěřím, že dlouhá karanténa následovaná zachraňováním a znárodněním podniků je namístě... Střední Evropa, prorostlá korupcí a konflikty zájmů, není na tohle připravena,“ říká zakladatel investiční společnosti Pravda Capital **Jan Pravda** v dalších z rozhovorů, které navazují na seriál LN Budovatelé kapitalismu.

IVANA PEČINKOVÁ

LN Jak zasáhne koronavirus Českou republiku?

V zastavení infekce jsme na tom dobře v počtu nakažených, ale především v počtu úmrtí. U nás umírá tak 2,5 procenta nakažených, tedy jako v Německu, zatímco v USA je to zhruba dvakrát horší. Toto srovnání říká, že ochranu jsme zvládli dobře, díky razantním krokům státu.

Co to bude stát umrtenou ekonomiku, je druhá věc. Dobré je, že nejsme závislí na turistech – ten u nás přispívá k hrubému domácímu produktu (HDP) třemi procenty, v Chorvatsku je to asi 11 procent. Malý podíl, pouhá dvě procenta, má také zemědělství. To už dobré není, potřebovali bychom větší míru samozásobování v potravinách, zejména z drobných místních podniků. Protože tím se dá věřit, nejsou tak monokulturní a nepoužívají tolik chemie.

LN Kde bude největší problém, čeho se obáváte nejvíce?

Největší slabinou je otevřenost naší ekonomiky a vysoký podíl průmyslu na HDP (37 procent), protože tím na nás dopadne paralyzační mezinárodní obchodu. I když ne všechna odvětví budou postižena, třeba výroba kyslíkových lahví. Dopady asi pocítí automobilový průmysl, který má svá úskalí, jako je nízká přidaná hodnota, obzvláště v českých montovnách, i bez pandemie. A poptávka po autech asi dlouhodobě dost klesne. I když naopak může oslabit hromadná doprava a auta mohou naopak frčet...

Ve střední Evropě se obávám dalšího oslabování demokratických hodnot a omezování svobody pod záminkou ochrany. A také dalšího štěpení EU. Globálně se velmi obávám bezhlavého stimuluování k bezhlavému růstu. Ekonomiky byly na drogách levných peněz již před covidem, natož nyní, kdy centrální banky tisknou a kupují vše, co se hybe.

LN Jsou tady naopak nějaké příležitosti?

Velkou příležitostí představují služby (59 procent HDP), možnosti závislejší na inteligenci a děle naší karantény – a to máme zcela v rukou. Neopakovatelnou příležitostí je zejména virtualizace služeb. Skoro všechny úřady již mohly dávno být virtuální, například školy s virtuálními třídami koketuji až dnes, když musí. Do té doby se vše tisklo, nosilo v těžké aktovce do školy a pak vše doma vyplňovalo, zase kopírovalo a nosilo zpět do školy. U toho se pokácely stovky hektarů lesa, dřevo i papír se vozily sem a tam a tak dále. Bylo to absurdní počínání v době, kdy schnou lesy po tisících hektarech a nevíme, jak je obnovit. Vyřadit zcela papír z většiny služeb je velká příležitost, které by se měl stát okamžitě chopit.

LN Kde kdo možné důsledky koronaviru přirovnává ke krizi v letech 2008–2009...

Z ekonomického hlediska je to velmi jiné. Paul Krugman, laureát Nobelovy ceny za ekonomii, dnešní stav popsal jako krátkodobou anestezii – to je trefné. Kdežto v roce 2008 to byla vážná, hlu-

FOTO MAFRA - TOMÁŠ KRIST

boká ekonomická nemoc. O následcích lze jen spekulovat. Já například odhaduji, že propad cen na akciových trzích nemůže přesáhnout propad roku 2008, kdy to bylo 60 procent. Takže odhaduji maximálně 50procentní korekci.

Ale neznámou zůstává dopad karantény a následujících finančních stimulů. To, co dělají centrální banky v USA, v EU a v Japonsku, je extrém. Tisknou peníze a investují do všeho, jejich bilance jsou třikrát větší než v roce 2009. A o vlivu takového přístupu na etiku podnikání, společnosti a vůbec odolnosti společnosti vůči krizím zatím nic nevíme. Toho se asi obávám nejvíce. Kdybych se vrátil k analogii o anestezii, chování těch centrálních bank vyvolává situaci, že pacient je trvale a nenávratně na antidepresivech, a to mi nepřipadá žádoucí.

Nevěřím, že přestimulovaná ekonomika je stejně bytelná jako normální. Naopak věřím, že je křehká a nestabilní.

”

Člověk na antidepresivech je méně odolný než ten bez nich. Ten druhý v průměru v džungli přežije déle už jenom proto, že tomu prvnímu dojdou prášky. Nevěřím, že přestimulovaná ekonomika je stejně bytelná jako normální. Naopak věřím, že je křehká a nestabilní. Ale bez dlouhodobých dat, která zatím nemáme, jsou tohle jen filozofické úvahy.

LN Jak hodnotíte dosavadní kroky vlády?

Relativně dobře. V odborném světě se o eminentním riziku pandemie mluvilo přes deset let, proto to není úplná černá labuť, jak tomu někteří říkají. Ale nevíme o státu, který by byl zcela připraven. Přeslapy s rouškami a řízení testování jsou chybou. Zmrazit vše nařizování je snadné, prostě se dá zákaz. Těžší bude vše znovu rozvíjet a přestavět na bázi dlouhodobé odolnosti.

LN Jaké další kroky by měla vláda udělat?

Měla by umožnit rychlý návrat do práce tím, že rozhodí chytro karanténu, silně zaměřenou na ochranu starších občanů – tak aby

stát nemusel sanovat úplně vše. Rychlý návrat do práce i za cenu zhoršení statistik úmrtnosti je něco, co je třeba velmi dobře promyslet. To je to nejdůležitější.

Když si vezmeme, že loni byl HDP asi 5600 miliard, představuje denní výpadek kvůli zabrzděné ekonomice miliardy denně. K tomu je třeba přičíst utrpení těch, kdo nemají práci. Ale proti tomu stojí desítky ztracených životů denně kvůli nákaze, ale i kvůli sebevraždám. Je to taková rovnice, kterou je třeba velmi dobře politicky rozhodnout při vědomí toho, že jenom sebevraždy jsou v Česku denně čtyři a že mohou narůst také kvůli karanténě.

LN Jaký je váš názor na myšlenku, aby stát dočasně kapitálově vstoupil do některých podniků a převzal v nich kontrolu s cílem je ozdravit? Třeba aerolinky...

Nevěřím, že dlouhá karanténa následovaná zachraňováním a znárodněním podniků je namístě. Vedlo by to nejspíš k veletočům známým z privatizace. Střední Evropa, prorostlá korupcí a konflikty zájmů, není na tohle připravena. Ledaže bychom chtěli předčasně ukončit experiment s demokracií a kapitalismem – podobně jako experiment se socialismem –, opustit EU a nastolit „lepší“ režim. Ale toto snad většina nechce...

Aerolinky mají velkého zkušeného investora – dokonce z Číny, kde to s koronavirem začalo – a ten se s tím přece musí umět vyrovnat. Není namístě kasírovat, když to lítá, a hodit to státu, když to padá. A už vůbec ne českému, když to v Praze jen přistává.

Nebylo těch veletočů kolem ČSA již dost? ČSA nejsou American Airlines ani Lufthansa, kde jsou tisíce drobných investorů, kteří jsou globální a jejichž kapitál se počítá v miliardách eur. To je konkurence, do které by se český stát neměl pouštět. Víme velmi málo o tom, jak přetlak letadel bude vypadat, a nemůžeme jej řídit. Letiště naopak řídit můžeme a toho by se měl stát držet. Co ostatní menší logistické firmy, na ty nebudou ani peníze, ani čas?

LN Co by stát naopak dělat měl?

Měl by zefektivňovat sám sebe, všechny oblasti státní správy tak, aby fungovala jako třeba v Německu, i lépe. Proč bychom nemohli mít takový cíl? To je práce jako na kostele, kam vnímavý občan dohlédne, je co zlepšovat. Seznam zlepšení by byl na mnoho popsaných stran. Co třeba vnést praktického ducha a užití moderních technologií do úřadů? Zcela vyřadit papír ze všech služeb, to je velká příležitost, které by se měl stát oka-

Jan Pravda (57)

- Původním vzděláním geofyzik. Absolvoval Univerzitu Karlovu, ale i americkou **Cornellovu univerzitu**, kde získal titul MBA v oboru finance.
- Ve druhé polovině 90. let prošel **vedoucími pozicemi v předních světových investičních bankách**, například Credit Suisse First Boston v New Yorku a Merrill Lynch v Londýně.
- V Praze vedl oddělení korporátních financí ve společnosti **Patria Finance**.
- Následně v roce 2003 založil investiční společnost **Pravda Capital**.

lékařů nelze, a o psacím stroji z roku 1980 na lékařově stole.

A také nezapomenutelný IZIP – digitální lékařská karta, která mohla klidně být nosičem informace o imunitě pacienta vůči covidu. To byl dobrý nápad, ale skončil korupcí. Mohli jsme již dávno mít nástroj na řízení inteligentní karantény a ta mohla být o týdny kratší. Takže k těm miliardám rozfrcaným na IZIP lze přičíst desítky miliard ztracených o týdny delší neinteligentní karanténou, protože nemáme státem schválený digitální nástroj, jak ji řídit. Na takové věci by se měl stát soustředit a udělat je konečně dobře, levně a rychle.

LN Jaký dopad lze čekat v delším časovém horizontu?

Jak jsem naznačil dříve, bojím se dopadu dalších finančních stimulů, které zasypávají problémy penězi, místo aby financovaly jejich řešení. Vlastně toho, že cen-

trální banky budou vlastnit vše a nevíme, co to udělá se společností. Je to jakýsi centralizovaný bankovní socialismus, jenž hrozil v letech 2008–2012, nikdy nezmižel a nyní sílí.

Také se obávám korelace mezi pandemiemi a změnou klimatu. Tohle není nijak dokázané, ale ty dva jevy mají jednoho společného jmenovatele – bezohledné obsazování planety lidmi. A to sto procentně limity má, nyní je objevujeme. Mimochodem, většinu asi uniká, protože se píše jen o koronaviru, že jsme měli nejteplejší zimu v historii Evropy a že je opět katastrofální sucho a teplo. Věřím, že změna klimatu je větší hrozba než koronavirus, ten může být jako rozsvička.

LN Ovlivní pandemie nějak roli Číny? A co globalizaci?

To není otázka pro mne, já pouze vidím problém v tom, že Čína umlčela lékaře, kteří covid viděli jako hrozbu v roce 2019. Stejně tak mi připadá neúnosné, že se tam tolerují černé trhy, kde se prodávají vzácná zvířata, mezi kterými jsou i netopýři a luskouni, již přenesli virus, na maso.

LN Říká se, že všechno špatné je pro něco dobré. Platí to i pro koronavirus?

Koronavirus je bezpochyby velmi dobrý pro klima a planetu jako takovou, snižuje výrazně objem emisí CO₂ – tím, jak sráží HDP, zpomaluje změnu klimatu. Také chrání vzácná odlehlá místa, třeba maledivské korály, před davy bezohledných turistů. Je to reakce planety na lidské chování. Je třeba být ohleduplnější a nejlst vzácné netopýry.

PŘEDPLATNÉ JE MOŽNÉ KDYKOLI UKONČIT
BEZ VÝPOVEDNÍ LHŮTY.

LIDOVÉ NOVINY

Volejte: 225 555 533

Objednávejte: www.lidovenoviny.cz/doschranky